

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Nr. 5559 Plen. 1912.

Circulară

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din arhidieceza gr.-or. română a Transilvaniei și cătră toți fiii drept credincioși ai bisericii noastre române ortodoxe.

Creșterea clerului a fost una din preocupățiunile de competență ale tuturor preasfințiților Episcopi și Mitropoliți ai bisericii noastre.

Fericitul Episcop Moga, îndată după ce a ocupat scaunul episcopesc al Ardealului, a inițiat la 1816 o colecție cu scopul ca să cumpere o casă pentru reședință și Seminar, colecție din care a rezultat încasarea unei sume de 36,000 fl., cu care s'a cumpărat în anul 1821 casa din strada Cîrnădiei Nr. 7. Care casa în tocmă, parte pentru trebuințele reședinței episcopului, parte transformându-se în sală de prelegeri, pentru ceice se pregăteau pentru tagma preoției și pentru cariera învățătoarească.

În casa aceasta s'au ținut prelegeri cu curs de 6 săptămâni, apoi de un an, și de doi și de 3 ani pentru preoți până la anul 1864 — când fericitul Șaguna în ședința a doua a sinodului a adus la cunoștința acestuia, că a cumpărat din averea sa proprie cu 29,235 fl. casa Nr. 24 din strada Măcelarilor, pe care o a donat bisericii din Ardeal, care apoi prin hotărârea consistorială dela 22 Iunie 1864 s'a destinat pentru trebuințele seminarului, cărui scop a servit și servește până în ziua de azi.

Nu putem trece cu vederea faptul, că fericitul Șaguna încă în 1850 a inițiat o colecție în eparhia întreagă pentru Seminar, obținând și încuvințarea guvernului, din care colecție până în 1852 s'a încasat 26,062 florini, dar din acești bani s'a cumpărat dela baronul Apór tot în strada Măcelarilor casa Nr. 32, actuala reședință arhiepiscopescă.

Greutățile ce au întâmpinat primii arhierei ai bisericii noastre la cumpărarea acelor case, aparțin istoriei și nu le vom scoate acum la iveală.

Înmulțindu-se numărul elevilor în proporție cu lipsa cea mare de preoți și învățători, și ridicându-se cursul teologic dela 6 luni la 1 an, apoi dela 1 la 2 — și în 1862 dela 2 la 3 ani — cum și cursurile pedagogice dela 1 la 2 ani, apoi dela 2 la 3 și în 1908 dela 3 la 4 ani, și stabilindu-se sub fericitul Arhiepiscop și Mitropolit Miron Romanul că toți elevii seminarului au să petreacă timpul studiilor în internat, pe lângă casa Nr. 24, s'au cumpărat alte 2 case în strada Măcelarilor și alte 2 case în strada Spina-reacânelui, cari s'au demolat și edificat din nou în anul 1896, folosindu-se ca dormitorii și prânzătorii pentru elevii adăpostiți în Seminar.

Paralel cu aceste lucrări în anul 1882 s'a hotărât prin Sinodul

arhidiecezan, ca fondul Seminarului care va avea să capitalizeze și el ca alte fonduri 20%, să capitalizeze numai 10%, iar 10% să se folosească pentru întemeierea unui fond de zidire, care fond azi este de 180,000 coroane.

Sulevându-se în Sinodul arhidiecezan din acest an chestia zidirii unui Seminar nou și respective chestia adaptării actualului Seminar, Sinodul, prin concluzul Nr. 72 dela 6/19 Aprilie, a decis ca să se zidească un Seminar nou pe terenul din strada Schewis Nr. 21, teren cumpărat de fericitul Șaguna cu 6000 fl. în 1852 deodată cu reședința arhiepiscopescă de iarnă, — care s'a crezut că este mai comodă, având o întindere de circa 6 jugăre catastrale, și fiind în fața reședinței de vară a arhiepiscopului.

Capitalul de zidire disponibil, față cu recerînțele de cel puțin un milion, ne îndeamnă să pășim și noi pe urmele fericitilor înaintași și să facem un călduros apel la publicul nostru de pretutindenea ca să contribuie la fondul pentru zidirea unui Seminar cum s'a contemplat prin concluzul sinodal, ca în timpul posibil cel mai scurt să adunăm fondul de zidire indispensabil.

Actualul edificiu în starea de acum fiind necorăspunzător, deci necesitatea zidirii este de cea mai arzătoare urgență.

Poftind deci pe oficiile noastre protopresbiterale ca să transpună la fiecare parohie câte o coală de subscrieri % în scopul amintit, coalele umplute să se provadă cu subscrierile parohului și epitropilor colectanți și să se trimită la Consistorul arhidiecezan până la 1 Decembrie 1912, iar sumele colectate să se trimită la cassa arhidiecezană.

O atare coală de subscriere să se dea și deputatului cercului electoral preoțesc și mirenesc, ca să adune și el ofrande, și respective să subscrie ca primul suma cu care crede că poate contribui, apoi tot astfel de coale de subscripțiuni să se dea la institutele de credit, cari se află în localitate, ori pe teritoriul protopopiatului, cari coale On. D-ta să le țină în evidență și să le reclame cel mai târziu până la 1 Martie 1913 și să le așternă aici, rămânând ca sumele subscrise prin institutele de credit și să trimită aici deodată ori în mai multe rate, cum vor afla oferinții că le pot achita mai cu ușurință.

Despre rezultatul colectei vei raporta la tot cazul la 1 Martie 1913, ca să putem și noi face sinodului o dare de seamă amănunțită și exactă.

În nădejde, că întreprinderea aceasta va da cele mai binecuvântate roade, și că noi, generația de azi, sporită la număr, inteligență și avere, nu vom rămânea îndărăptul fericitilor înaintași, facem apel călduros la toți fiii bisericii noastre, ca să contribuie spre acel scop mă-

reț cu obolul lor, pentru că dela un cler conștient și bine educat atârână viitorul bisericii și neamului nostru.

Sibiu, din ședința plenară a consistorului arhidiecezan, ținută la 7/20 Maiu 1912.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p.,
arhimandrit, vicar arhiepiscopesc.

Dr. George Proca m. p.,
secretar consistorial.

Un argument moral

pentru existența lui Dumnezeu
de Dr. I. Broșu.

(Urmare).

Aceste sunt argumente empirice luate din conștiința etică, pe cari le aflăm în fiecare om, atât în sufletul Canibalilor, cât și în inima prezidentului învățat al unei curți de casatie europenească. Conștiința poate să se tâmpească și să-și peardă din elasticitatea ei, dar nu se poate nici omorâ și nici îngropa; împotriva conștiinței se poate lucra cât de mult, și împotriva legilor ei se pot face zilnic abateri nenumărate, vârtejul unei vieți ușuratică o poate de multeori narcotiza, dar de omorât n'o poate omorâ; de oarece de câteori va fi adormită prin mijloace artificiale, dacă se deșteaptă cu atât glasul ei va striga mai puternic, chiar și decât niște fanfare, mai dureros ca suspinul unui vinovat în temniță, printre gratiile căreia pătrunde palida rază a asfințitului de soare, și mai îngrozitor decât sunetul tunetului ce străbate printre prăpăstii în munți.

Care e originea conștiinței etice și de unde e glasul ei? Cine a statotit acele legi morale, față de cari mă simt obligat așa de strâns? Cine este acela, care veghiază asupra lucrurilor noastre, și de a cărui putere ne cutremurăm, când simțim planând asupra noastră greutatea păcatului?

Acea lege morală absolută, aceea normă etică, care mă silește să numesc o faptă bună, iar alta rea, este opera unui legiutor suprem și atotputernic. Imperativul categoric al conștiinței, ce mă obligă să fac ce e moral bine, este porunca unei ființe atotștiute, și de oarece ea are puterea de a veghea pentru îndeplinirea binelui, judecând, remunerând și pedepsind, — mă simt în fața ei responsabil pentru toate faptele mele.

Este un Dumnezeu, un Dumnezeu sfânt și drept, ce a întemeiat legea morală, obligând în conștiință pe toate făpturile, cari le-a creat după chipul său, s'o împlinească. Și acela, care n'o împlinește sprijinit pe libertatea sa etică, se răsvătește împotriva Dumnezeului său, făcându-se vinovat și demn de pedeapsă!

Marele filosof al timpurilor mai nouă I. Kant, a tras la îndoială în opul său intitulat „Critica rațiunii pure” stringența, adică puterea absolută de dovedire a tuturor argumentelor, despre cari am vorbit în articolele anterioare, recunoscându-le simplu numai de probabile.

În fața argumentului moral însă scepticismul său a aflat o peatră de hotăr puternică, considerându-l ca pe un „postulat al rațiunii practice”.

Nu e locul aici să mă ocup mai de aproape și cu celelalte obiecțiuni, pe cari le face Kant împotriva argumentelor noastre și să arăt contrazicerile, în cari cade filosoful dela Königsberg. Dar chiar și dacă pământul și stelele ar tăcea, totuși conștiința etică și necesitatea unei acțiuni morale spun cu toată tăria și convingerea fiecăruia: da, trebuie să existe un Dumnezeu!

Azi, natural, că și argumentul moral e atacat de mulți filosofi. Ei spun, că conștiința etică nu pretinde un Dumnezeu ca urzitor al legilor morale și al conștiinței și totodată judecător al faptelor noastre, ci totul s'a dezvoltat din cele mai inferioare instincte până la cele mai rafinate, conform legilor eterne ale evoluției.

Dar nu e așa! „Genealogia moralei”, precum o profesează Nietzsche este o ficțiune tot atât de neadevărată, ca și ceealaltă afirmațiune a lui și anume, că conștiința poate muri și poate fi îngropată sub dolarul trandafiriu de viață. Conștiința etică își are originea tot în același act creator, pe care a așezat-o Dumnezeu în mijlocul evoluției spiritului omenesc, despre a cărui necesitate convingătoare am vorbit în articolul ultim. Acum ași vrea să arăt cât e de slabă și de pipernicită uneori așa numita „morală autonomă”, ce eschide pe Dumnezeu din preajma ei, care explică conștiința etică fără de Dumnezeu, și care primește o lege morală, dar neagă pe un legiutor ce impune oamenilor anumite datorințe...

Etica ateistă recunoaște că fiecă om are datorințe morale; însă pentru faptele sale, zice ea, omul nu e responsabil lui Dumnezeu, ci întregului, adică societății și statului. Însă cu ce drept vin acești factori etici, lipsiți de autoritate divină, să mă oblige la ceva? Dacă neg odată autoritatea divină, care este aceea, pe care trebuie s'o recunosc? Statul? N'a avut oare dreptate tot Nietzsche, când l-a numit un „monstru rece”, și nu este el numai un „consorțiu de politicieni, lipsiți de scrupulositate”, cari fac legi așa cum le convine lor? Este poate societatea? Oare toate datorințele mele să le împlinesc numai de aceea, ca bogații să trăiască mai comod și cu mai multă ușurință? Și chiar dacă ar fi, în ultima analiză, o faptă nobilă de a lucra și a se jertfi pentru progresul generațiilor viitoare, — cine-mi va porunci oare să fac lucrul acesta? Ce-mi pasă mie de viitor; nu sunt eu, mie însumi, cel dintâi de aproape și nu sunt eu cel dintâi născut al casei, care am cele mai mari drepturi la gustarea bucuriilor vieții?

Eticeii ateiste îi lipsește puterea obligatoare, autoritatea unui principiu absolut și sancțiunea! Fără de Dumnezeu nu există pe pământ nici o singură putere, care ar fi îndreptățită să poruncească spiritelor indi-

viduale! Ce-i pasă spiritului liber și puternic omenesc de ori și ce instanță? Consecvența etice ateiste este cunoscută maximă a filosofului din antichitate, *Panton metron anthropolos*, sau „omul e măsura tuturor lucrurilor”, iar sofistii au tras de mult consecvența aceasta, mai înainte de ce un Feuerbach ar fi rostit faimosul *homo homini deus* și un Stirner și Nietzsche ar fi predicat morală lor de aristocrați.

Cum poate statul, — societatea, aceste conglomerate de oameni, a căror „omenesc și preaomenesc” îl primim cu destulă sfilă disprețuindu-l, — pretinde ascultare, supunere și onoare de la atâtea și atâtea individualități geniale? Nu, nu, virtuțile regale ale acestei morale autonome sunt pofta de domnie, ce nu ține seamă de nimic, și egoismul ce izvoarește puternic prin toate fereștrile sufletului, călcând și doborând în țernă pe toți cei mici și slabi, pe toți desmoșteniții sorții! — Dar asupra moralei autonome și-a rostit chiar și istoria sentința sa: n'a existat nici când o etică absolută despărțită de conștiința morală și fără de autoritatea și sancțiunea divină.

De câte ori scepticismul a subminat terenul concepțiilor religioase, nelocuind altarele de pe cari au fost dărmate zei vechi, cu alții noi, de-atâtea ori popoarele s'au dat corupției! Cunoscutul istoric *Drummond* a zis: „istoria ne învață, că dinpreună cu pierderea credinței într-un Dumnezeu personal, a dispărut mai întâi parțial, iar apoi tot mai mult și virtutea”. Asemenea se exprimă și E. von Hartmann.

(Va urma).

Cronică pedagogică.

Jean Jacques Rousseau ca pedagog

de Dr. C. Popuc (Săcele).
(Urmare).

„Nu exorciți numai puterile (corporale), ci deprindeți toate simțurile conducătoare, folosiți-vă fiecare de toată ocazia posibilă, apoi verificați impresiunea unuia prin altul. Măsurați, socotiți, așezați, comparați”. (Em. t. VI. pg. 149). Ce privește exorcițarea simțurilor singuratic, apoi mai întâi R. cere o agilitate în aprecierea înălțimilor, lungimilor, afunzimilor, depărtărilor, calculând în aceasta chiar cu numere: „Eu aș voi ca el să fie cel mai bine deprins în astă privire, — zice Rousseau despre Emil — nu de dragul exorcițului, ci pentru a-i reda un ochiu drept și o mână flexibilă;” apoi: „Voiesc ca el să nu aibe alt dascăl decât natura, nici alt model decât obiectele”.

Și aceleași obiecte voiește R. să le arete copilului chiar de 20—30 ori, pentru să-l poată observa așezarea *ochiului* său. Pe lângă desemnul liber, copilul mai trebuie să știe desemna linii drepte, cadrate și cercuri. *Azul* trebuie deprins pentru modulațiunile vocii, ca și pentru tact și armonie.

Cu privire la *gust* regula principală sună: „A nu denatură gustul primitiv și a nu face pe copii carnivori”.

Relativ la neglijarea cultivării simțurilor din partea contemporanilor săi zice R.: „Cele dintâi facultăți, cari se formează și perfecționează în noi, sunt senzurile. Aceste sunt, cari ar trebui cultivate mai întâi, ou toate acestea, ele sunt uitate și neglijate mai mult”. (E., t. VI. pg. 149). Educația fizică, care a jucat în creșterea lui Emil din primul period rolul precumpănitor, nu se diminuează nici în perioadele următoare. Căci dacă Emil, până la vârsta de 12 ani, a devenit un bun alergător, un abil săritor și un neobosit învâțător, având o vedere sferică și sigură, un auz bine cultivat, în general o sănătate eminentă, apoi și dela această etate darurile sale naturale nu au să fie lăsate în neactivitate, ci tot mai mult dezvoltate și perfecționate, îmbinându-se cu exorcițarea lor și oarecare scop practic: folosul. În scopul acesta Emil trebuie să învețe o meserie. Până acuma a convenit el cu grădinarul, cu servitorul și educatorul, s'a stabilit între ei oarecare raport fix, dară propriile sale interese erau îndreptate exclusiv la natură. Acuma e vorba de a-l deștepta interesul pentru diferitele îndreptări ale oamenilor, a-l învăța să pă-

truindă care este scopul și importanța acestora pentru complexul omenirii, și mai înainte de toate a-l obișnui să-și pună dexteritățile sale corporale cultivate în legătură cu natura, în serviciul unei activități folositoare. În privința prețului singuraticelor meserii, copilul are să judece singur și independent. Ceea-ce înseamnă zidarul, oritorul, fi e clar; iar dacă el consideră din punctul său de vedere copilăresc pe plăcintar ca pe omul cel mai important, cel mai demn de onorat, aceasta nu-i de loc stricacios; tot așa de puțin periculos e dacă are mai puțină pricepere pentru lucrul unui aurar sau dacă nu înțelege folosul și îndreptățirea la existență a unui perucar.

Cu vizitele, pe cari le face diferiților meseriași observându-i la lucru, își câștigă Emil o cunoștință bazată pe intuiția activității lor, și ceea-ce e mai important, se obișnuiește cu meseria, o îndrăgește, pătrunde în ființa ei, care celor mai mulți învățați e cu totul necunoscută, de unde se explică și ideile lor neclare despre activitatea meseriașului și disprețul grosolan față de meșteșuguri. Dară Rousseau na se mărginește numai cu vederea și cunoașterea diferitelor meserii, ci el voiește ca Emil să învețe *temeinic o meserie*, pe care să o poată practica astfel, încât ar cauza cea mai mare bucurie aceluia măestru, care l-ar avea angajat ca lucrător.

Nu mai conștiința de a fi în posesia unui meșteșug, ci dă omului siguranță și liniște față de valurile schimbăcioase ale vieții. Căci bogăția azi e, și mâine dispăre, privilegiul se desființează, moșia feudală se întoarce la cultivatorii ei originari, la țărani; de meseriași harnici însă va avea nevoie societatea omenească totdeauna.

De aceea Emil îmbrățișează tâmplăria, oăci membrele sale elastice, cari vor fi exercitate în continuu, sunt cele mai potrivite pentru cerințele puterii corporale, reclamate de această meserie. Desteritatea cea sigură a vederii aici cea mai bună aplicație. Exatitatea lucrului, practicita obiectelor liferate, îl vor entuziasma, făcând din el cea mai bună și silitoare cală a măestrului.

Să nu se creadă că R. voiește să facă din Emil un tâmplar de meserie, ci numai un anumit timp pe săptămână este rezervat, în planul său de educație, acestei meserii. El trebuie și mai departe să vagabondeze prin păduri și câmp, să lucreze în grădină; dar ceea-ce e mai important, trebuie cultivat și în privința psihică.

Un principiu fundamental caracteristic, care rezultă nemijlocit din ideea lui Rousseau despre natura originală a omului, este: a se reține dela mijloacele pozitive în primele stadii de educație psihică ale copilului, atâtea timp, cât e posibil, întârziând mai bine dezvoltare psihică a lui, decât a o pîpi sau a-i da o direcție greșită.

(Va urma).

Din protopresbiterate.

Convocare.

Convoc conferența preoțimei ortodoxe române din protopresbiteratul *Câmpenilor* pe 13 Septembrie v. 1912, ora 8 a. m. în Câmpeni cu programa următoare:

1. Serviciul dzeos și predica la 7½ ore, îndeplinite de capelanul Iosif Nicoara din Arada.

2. Deschiderea și constituirea conferenței în reședința tractuală.

3. Observări asupra îndeplinirii serviciului dzeos și a predicii.

4. Tema: „Cum s'ar putea face un bun efect educația religioasă morală a credincioșilor noștri și mai ales a elevilor din secele comune bisericăști, în care nu avem școlare confesionale”, de Demetriu Gole, paroh în Sohodol-vat.

5. Tema: Cum să urmeze preotul la formarea de fonduri bisericăști, de preotul Ioan Todea din Albac.

6. Tema: Cum să urmeze preotul cu credincioșii pentru o viață răsădită cu fapte bune, de preotul George Scrob din Săcătura.

7. Nazarenismul și cauzele lui, de preotul Traian Banciu din Vidra de jos.

8. Rapoartele preoților despre activitatea lor.

Op. preoți se invită a lua parte la această conferență fiind spre binele lor.

Câmpeni, 30 August 1912.

Romul Furdui
protopop.

Din Abrud.

— De-ale meseriașilor noștri. —

Nobila năzuință a celor ce doresc emanciparea clasei mijlocii, a clasei meseriașilor noștri, pare a fi luat în timpul present un avânt laudabil.

Ici colo putem constata roadele acestei năzuințe, progresele frumoase ce s'au realizat în această direcție. Și ce e mai îmbucurător decât să constată, că îndemnul nu emanează atât dela clasa intelectuală, ci mai ales dela membrii clasei meseriașilor noștri, îndeosebi dela aceie, cari sunt pătrunși de însemnătatea acestei probleme culturale. Azi meseriașul român dela noi știe, că numai prin întruniri în reuniuni culturale și de ajutorare își va putea asigura poziția onorifică ce i se cuvine în societate.

Dacă în realizarea acestei probleme, clasa meseriașilor noștri e sprijinită cu căldură din partea clasei intelectuale, ce poate fi mai firesc, decât să vezi rezultatele acestei împreună lucrări mai curând realizate.

Meseriașii români din Sibiu și Brașov cu reuniunile lor mai vechi, Blajul și alte centre cu societățile de meseriași mai nouă, înființate și sprijinite în mare parte de intelectuali, sunt pilde vii despre progresul realizat în urma întrunirilor în societăți. Rău stăm acolo, unde clasa intelectuală nu s'a interesat de loc sau prea puțin de soartea meseriașilor, iar ei pentru a-și procura oare cari distracții sufletești, au fost siliți a se înrola în societăți străine. Astfel meseriașul român înzestrat din casa părintească cu sentimente curate, intrat în mijloc străin, ou timpul a devenit o ființă mai mult sau mai puțin indiferentă pentru lege și limbă și pentru dătinile străbune. De aceea avem să stimăm pe bărbaii intelectuali, cari își saorfiă timpul și talentul în serviciul cauzei meseriașilor, săvârșind opera emancipării și mântuirii meseriașului român.

Pe acest teren a muncit Bain'eicu pentru brașoveni, Nicolae Cristea pentru meseriașii sibiieni, și următorul lui în seau-nul de prezident al reuniunii din Sibiu, dl V. Tordășianu.

Toți aceștia, împreună cu alți colegi ai lor, au arătat mijloacele și căile ducătoare la țânta ce o urmărim, ca din meseriașii noștri să formăm o clasă de mijloc conștie de sine și puternică, care să devină o adevărată legătură solidă și înzestrată cu toate însușirile bune, formând un întreg armonios cu pătura intelectuală și ou pătura țărănului român.

Era deci firesc, ca societatea română din Abrud, plăcut surprinsă prin sosirea neașteptată în mijlocul ei a dlui V. Tordășianu, să-și exprime stima și iubirea față de omul care se interesează de cauza meseriașilor noștri.

Societatea din Abrud, compusă din numeroși meseriași și intelectuali, s'a întrunit Duminică trecută în restaurantul Chirilă din loc. Sentimentele de stimă și de recunoștință ale abrudenilor le-a tălmăcit prin cuvinte călduroase dl avocat Dr. Candin David, iar dl Tordășianu în răspunsul său a ținut între altele să ne descrie nu numai pe meseriașul român din trecutul îndepărtat și d'în prezent, ci a ținu o vorbire mai lungă despre necesitatea sprijinirii meseriașilor români și a promovării meseriilor la noi, despre rolul important al reuniunilor pentru educarea meseriașilor noștri, despre datorințele clasei intelectuale întru a promova înființarea și sprijinirea reuniunilor de acest soi.

Vorbitorul a constatat ou bucurie, că: în Abrud a sflat un cor de meseriași înființat și susținut cu concursul intelectualilor, care cor ar putea face onoare ori cărei alte societăți;

Că în corul meseriașilor din Abrud nu se genează a lua parte activă și intelectuali, адвоаți, preoți și alții;

Că meseriașii abrudeni, în lipsa deocamdată a altei societăți, s'au înscris între membrii casei române, unde prin contactul ou intelectualii și-au putut însuși și cultura socială necesară meseriașului român, precum și alte cunoștințe;

Că meseriașii din Abrud și Abrud-sat au lucrat bine, când au decis înființarea reuniunii lor, votând și înaintând spre aprobare statutele acelei reuniuni, și în speranță că acele statute vor fi în curând aprobate, promite a ne cerceta când se va inaugura această nouă reuniune.

Meseriașii români din Abrud și Abrud-sat întipărească-și adăno în mintea lor sfaturile și învățăturile prețioase ce li s'au dat ou această ocaziune. Și precum până acum trezvie, cumpătul, însușirea pentru cauzele bune, modestia și alte virtuți le-au fost însușirile caracteristice, tot asemenea să purceadă și în viitor, în interesul lor propriu și al nostru al tuturor.

Raportorul.

Conferențele învățătoresci.

Convocare.

În conformitate cu circulația consistorială nr. 10.093 școl. 1912, prin această convoc pe învățătorii dela școalele confesionale greco-orientale române din protopopiatul *Dejului*, al *Cetății-de-patră* și al *Bistriței* la conferința învățătorescă anuală, care se va ține în școala confesională gror. română din Dej la 9—10 Noemvrie st. v. 22—23 Noemvrie n.

Ordinea de zi:

1. *Invocarea Duhului Sfânt*, în biserică gr. or. rom. din Dej.
2. *Discurs de deschidere* din partea comisarului consistorial.
3. *Învățământul intuitiv*, de Gregoriu Șuteu, inv. în Bărla.
4. *Metodica scris-cetitului*, de Stefan Bărbos, inv. în Rohia.
5. *Cetirea română în cl. I.—VI.*, de Teodor Coroiann, inv. în Ciceu-Georgești.
6. *Cartea de cetire*, de Ioan Duca, inv. în Borgo-Mijloceni.
7. *Gramatica română*, de Gavril Hareș, inv. în Berința.
8. *Exercițiile de stil și de compunere în cl. I.—VI.*, de Gavril Bogdan, inv. în Finteușul-mare.
9. *Poezia în școala populară*, de Teodor Rănea, inv. în Borgo-Prund.
10. *Literatura în școala populară*, de Ioan Dregomir, inv. în Surduc-Copalnic.
11. *Legende și tradițiile populare*, de Adrian Mican, inv. în Șimotelnic.
12. *Raportul dintre limba română și maghiară în școalele noastre*, de Nicolae Măn, inv. în Libotin.
13. *Darea de seamă despre bibliotecile pedagogice tractuale*, făcută de bibliotecarii și casșerii celor trei biblioteci pedagogice tractuale.
14. *Darea de seamă despre starea învățământului în cele trei protopopiate*, făcută de comisiile permanente din anul 1911.
15. *Dare de seamă despre mișcarea pedagogică literară mai nouă*, de Ioan Ciupe, inv. în Gostila.
16. *Propuneri*.

Comisia permanentă e convocată la prima ședință pe 8/21 Noemvrie, ora 8 a. m. în școala gr. or. rom. din Dej.

Dr. Onisifor Ghibu
comisar consistorial.

Din despărț. „Asociațiunii”.

Raport

cătră adunarea generală a despărțământului V. Săliște, al „Asociațiunii”.

(Urmare).

Armeni: 1. Urmările beției, de Dr. Nicolae Calefariu; 2. Despre înființarea și însemnătatea „Asociațiunii”, de Dr. Ioan Lupas; 3. Despre „Economia de câmp” de Nicolae Iosif, inv. pens.; (Cuprinsul acestor 3 prelegeri e publicat în Telegraful Român Nr. 84, 85/1911); 4. Despre buna înțelegere și încununarea proceselor, de Ioan Popa, preot. (publicată în Telegraful Român Nr. 98 103); 5. Despre tovărășii, de Vasile Spătar, preot.

Cacova: 1. Despre cultura legamelor, de I. Hanzu, preot; 2. Despre testamentele, de Nicolae Tămaș, notar; 3. Despre creșterea vitelor, de Stan. Stroia inv.

Galeș: 1. Despre importanța și însemnătatea meseriilor, de I. Răchitan inv.; 2. Despre combaterea luxului, dl. Iosif preot; 3. Despre chemarea preoțescă, Dr. I. Lupas, prot.; 4. Despre educațiunea copiilor în familie, Alex. Iosif inv.; 5. Credințele deșerte la poporul nostru, N. Răchitan, cap. 6. Producțiune teatrală, ținută de tinerimea locală. S'au jucat piesele: „Cănele și pisica” și „Vacanțele”.

Guradului: 1. Despre scopul și mijloacele Asociațiunii, I. Manta sen. pr. 2. Cultură, muncă și crutare, Dion. Danosa, inv. 3. Producțiune școlară, Corpul didactic; Despre viața și faptele mitrop. Andreiu, I. Manta jun. pr. 4. Despre muncă și păstrare, Dr. I. Lupas, prot.; 5. Reprezentație teatrală, Corul adulților.

Mag: 1. Despre Religione, Gh. Ittu inv., și recitari. 2. Despre oucuruz, Alex. Vlad, par. 3. Cultură și literatură, V. Păraian inv. În legătură se deslămează: a) Mama mea, de Carmen Sylva; b) Orfanii, de I. Lăpădat; c) Dașmanii țigănului. 4. Despre însemnătatea pădurilor, Alex. Vlad, preot. 5. Însemnătatea creșterii bune a copiilor, de I. Popa, preot și secretar.

În circulația edată de comitet sub Nr. 35/1911 se cere: „să se schițeze pe scurt cuprinsul fiecărei conferențe”.

Acestei cerințe numai agenturile Mag și Săliște au corespuns. — Se așteaptă

în viitor să corespundă toaste, fiindcă, e bine să se arate ideile, ca să le cunoașcă conducătorii de azi și de mâine, căci numai astfel se va putea face o apăsare a vremii în viața noastră culturală.

De asemenea în cu cale a scoate la iveală felul bun și atârător, de a se da prelegerile în legătură cu anumite poezii și cântări școlare, după cum arătam mai sus, că s'a ținut în unele agenturi.

Orlat: 1. Despre creșterea în familie; 2. Urmările beției, ambele de I. Agărbiceanu pr. 3. Despre însemnătatea meseriilor, I. G. Urgiu inv.-director. 4. Producțiune școlară, corpul didactic.

Săcel: 1. Folosul și îngrijirea guncului, I. Patachi inv.; 2. Cetitul și folosul cărții, de A. Flucș, preot; 3. Despre creșterea în familie, de dña Aurelia Pop; 4. Producțiune muzicală, instruită de Gh. Miha, inv.

Săliște: 1. Despre însemnătatea bisericii, Dr. I. Lupăș, prot.; 2. Despre cultul divin, Dr. Dumitru Borcea; 3. Despre oierit, Dr. I. Lupăș; 4. Despre legea procedurii civile, Dr. N. Petre, avocat; 5. Ce-a scris d. Nicolae legă despre Mergineni, Dr. I. Lupăș, în legătură se cerește din N. Romănescu; a) Banavestire și un hram românesc 1911, de Valeriu Pană inv. 5. Viața lui Isus, cinută cu Schioteonul, de prof. Dr. Aur. Crăciunescu; 7. Viața economică a săliștenilor, de Dr. I. Lupăș; 8. Șezătoare, în care se cerește: a) Călăuză creștină în biserică; b) Însemnătatea bisericii și a slujbei dumnezeiești; c) Când să mergem la biserică și ce să facem? e) din trecutul neamului nostru, de Dr. I. Lupăș; f) Cartea în familie, de I. Popa; 9. Producțiune școlară, de corpul didactic, cu bogat program; Cuvânt ocazional de D. Lăpădat, inv.-direct; 10. Reconstituirea viilor, de N. Iosif, inv. pens.; 11. Creșterea vitelor și îngrijirea fânșelor, Iuliu Crișan inv.; în legătură se cerește Răul pământesc, de Iac. Steflea preot; 12. Despre pomărit, de P. Giura inv., se cerește a) Călea inimii, de Dr. D. Borcea preot; 13. Șezătoare, se cerește mai multe bucăți din Creangă, de D. Lăpădat inv.-director. Un ocol de prelegeri pentru intelectuali: 14. Despre condițiile de dezvoltare ale literaturii române; 15. Literatura noastră populară; 16. Literatura noastră bisericească; 17. Literatura noastră istorică; 18. Literatura noastră poetică; întreg ciclul s'a ținut de Dr. I. Lupăș, prot.

Sibiel: 1. Ce lucr cer pomii toamna, de Val. Popoviciu preot; 2. Despre credințele deșarte, I. Dobrotă, inv. 3. Sfaturi din povestea vorbii, de N. Bember, inv. 4. Sărbare școlară, corpul didactic.

(Va urma).

În atențiunea învățătorilor noștri.

În zilele din urmă mi s'au adresat mai mulți învățători cu întrebarea: ce fel de manuale e permis să se introducă în școlile noastre începând cu anul acesta școlar? Fiindcă nedumerirea în acest punct pare a fi generală, în următoarele țin să dau unele lămuriri.

1. În școlile care n'au ajutor dela stat se pot introduce ori ce fel de manuale care sunt aprobate sau admise de către P. V. consistor sau sinod arhiepiscopar. Manualele pentru aceste școli nu trebuie să fie aprobate și de dl ministru.

2. În ce privește manualele pentru școlile confessionale care au ajutor dela stat, e obligator § 20 din articolul de lege XXVII din 1907. Acest paragraf nefiind cu totul clar, a fost interpretat în diferite chipuri. P. V. consistor arhiepiscopar l-a explicat în circulare sa Nr. 11410/1910 în sensul că manualele de Limba maghiară, Aritmetică, Geografie, Istorie și Constituția patriei trebuie să fie aprobate și de dl ministru, în celelalte manuale trebuie să aibă numai aprobarea forurilor școlare confessionale. Domnii inspectori regești se pare că interpretează §-ul acesta în sensul, că toate manualele pentru toate materiile în școlile cu ajutor de stat trebuie să fie aprobate de D. ministru.

3. Atât în școlile care au ajutor dela stat, cât și în acelea care sunt susținute fără ajutorul statului, e oprită sub grave urmări întrebuintarea manualele interzise de dl ministru.

4. În ce privește aprobarea manualelor de către dl ministru, s'au luat prin ordinul nr. 16598/1911 min. unele măsuri asupra cărora trebuie să insist. Ordinul acesta a fost explicat prin alte două ordine ministeriale, și anume prin ordin nr. 13.546/912 și prin ordin nr. 37.140/1912. În primul se accentuează din nou că în școlile fără ajutor dela stat se pot întrebuinta manuale admise numai de autoritățile confessionale. În al doilea se spune, că constatând dl ministru, că de o vreme încoace au fost puse în circulație un mare număr de cărți apărute în ediții nouă și purtând număr de aprobare al edițiilor lor mai

vechi, dl ministru aduce la cunoștință, că astfel de cărți nu se mai pot întrebuinta decât până la finea anului școlar 1911/12. În anul 1912/13, ele se mai pot întrebuinta numai dacă și ultima ediție a fost aprobată de dl ministru până la 1 Iulie 1912. Prin urmare, zicea dl ministru: În concepțutul manualelor nu mai pot figura, începând din anul 1912/13 manuale care n'au fost aprobate și în ultima lor ediție.

Intrucât însă vre un astfel de manual, care a fost în uz într-o ediție nouă neaprobată, dar a cărui vre-o ediție mai veche a fost aprobată, n'ar fi obținut până la 1 Iulie 1912 aprobarea ministerială, dar el a fost înaintat spre aprobare și chestiunea aprobării e în minister, acel manual se poate întrebuinta și în anul școlar 1912/1913, dacă în conferința didactică a școlii se decide aceasta și decizia se aduce la cunoștința forului școlar confesional superior, cu o motivare suficientă.

Din acestea reiese clar, că părerea aceea, pusă în circulație mi-se pare chiar și de unii inspectori școlari regești, că toate manualele din toate școlile, cu și fără ajutor de stat, trebuiesc aprobate de domnul ministru, e absolut falsă. Tot atât de falsă e și cea părere, că în școlile cu ajutor de stat se pot introduce în acest an școlar numai manualele care au fost aprobate din nou în 1912. Dacă o carte a apărut în 1908, 1909, 1910 sau 1911 în ultima ei ediție și această ediție e aprobată de minister, ea nu trebuie să mai fi aprobată și în 1912, decât în cazul că în acest an a apărut o ediție nouă a cărții.

Dr. O. Ghibu.

NOUTĂȚI.

Dela manevre. Un rezultat însemnat al marilor manevre, terminate Mercuria trecută, este faptul că mașinile de sburată ale armatei noastre s'au dovedit deplin corespunzătoare. La manevrele din anul trecut, ținute pe un teritoriu muntos, aeroplanele și baloanele n'au avut prilej să-și desvoolte activitatea; acum însă la manevrele ținute pe loc plan, mașinile de sburată au avut excelente ocazii pentru a face încercări de recunoaștere și servicii de informațiune. În punctul acesta aparatele de sburată au întrecut cu desăvârșire cavaleria. Rapoartele aduse de piloții militari au fost fără excepție, sigure și precise. Dela manevre se mai anunță că arhiducele moștenitor Francisc Ferdinand și-a exprimat mulțumirea deplină pentru ținuta ireproșabilă a trupelor. La războiul de probă au ieșit învingători soldații din armata sudică de sub conducerea comandantului nostru de corp Kövess de Kövessháza.

Înmormântarea lui Muciuhito și moartea generalului Noghi. Împăratul Japoniei, răposat în luna trecută, a fost înmormântat Vineri în 13 Septembrie în Tokio cu cea mai strălucită pompă. Carul mortuar, pe care se afla coșciugul deodatăului împărat Muciuhito, era tras, după obiceiul străbun, de cinci boi negri ca tăciunile. În momentul, când tunurile anunțau, că așierul împăratesc se lasă în cripta familială, generalul Noghi, eroul dela Port Arthur, și soția sa s'au sinucis în semn de doliu pentru cel îngropat.

Congresul eucaristic. Romano-catolicii din Austria din Ungaria și din alte părți s'au întrunit la Viena în număr de o sută de mii de oameni — se aștepta să sosească un milion — pentru a lua parte la serbările congresului eucaristic. Ședința de deschidere a congresului s'a ținut Miercuri după amiază în Rotunda din Prater. Monarhul a fost reprezentat prin arhiducele Petru Ferdinand. Cuvântul de deschidere l-a rostit episcopul din Nürnberg. A vorbit apoi delegatul papei, cardinalul Ven Rossum, și într-o cuvântare mai lungă a amintit impresurarea și liberarea Venei dela 1683, precum și meritele mari ale vienezilor pentru creștinătatea întregă. Oratorul a terminat cu vorbele: „Dacă voim să avem un popor puternic și o viață de stat puternică, în cazul acesta trebuie să înflorească religia și să pătrundă întreaga viață publică și privată“. — Punctul culminat al serbărilor e de sigur marea conduită, ce era să se țină ieri Duminecă, și la care se așteptau membrii familiei imperiale și regale, în frunte cu Suvăranul și cu moștenitorul tronului.

Hymen. Dl Ambrosiu Suciu din Hetur, absolvent de teologie, s'a logodit cu doamna Iustina Câmpănu din Fofeldea. Cu prilejul acesta au contribuit, ca reșumăpărare a anunțurilor de logodnă, cu suma de zece coroane pentru fondul ziariştilor români din Ungaria.

Aviz. Întrunindu-ne zilele acestea comitetul Reuniunii române de muzică din loc, am socotit că e de datoria noastră să aranjăm un concert din prilejul marilor serbări ce se vor ținea la adunarea generală din acest an a „Asociațiunii“. Fiind timpul foarte înaintat rugăm și pe această cale pe toți membrii activi, precum și pe acei domni și dame din loc, cari ne-ar putea oferi sprijinul lor, de a participa la probele Reuniunii, cari se vor începe Mercuri în 18 l. c. la ora 6 d. a. în localul școlii centrale. Pentru comitet: O. Goga, prezident. Dr. I. Felea, secretar.

Congresul studențesc. În Craiova s'a ținut Duminecă trecută și zilele următoare al doilea congres al studenților români de pretutindeni, — cel dintâi congres cultural național al studențimii noastre avuse loc în anul 1909. Din discuțiile congresului craiovean, la care au asistat peste 700 de studenți, sunt de remarcă: motiunea bine motivată, în care se protestează în contra revistei antidinastice *Facla*; soluțiunile practice pentru întemeierea de căminuri studențești și cantine universitare, chestia insigniilor ce au să poarte studenții ș. a. Propunerea: să se roage guvernul român să intervină, ca la universitățile din Austria și din Ungaria să se recunoască de valabile semestrele făcute de studenți la universitățile din București și Iași, — a fost primită cu entuziasm. Congresistii au făcut excursiune la Târgu-Ju și la mănăstirea Tismana. Viitorul congres se va ținea la Galați.

Clasa a treia la trenurile accelerate. Se anunță din Budapesta, că începând cu 1 Octombrie se va introduce clasa a treia la câteva trenuri accelerate. Intre acestea este și trenul de pe linia Budapesta—Cluj și Budapesta—Brașov (peste Arad și Teiuș). Trenul acest din urmă pleacă din Budapesta la 7.05 dimineața și sosește la Brașov la 10.43 seara (în Sibiu la 8.40 seara); din Brașov pleacă la 6 dimineața (din Sibiu 7.46 dimineața) și sosește în Budapesta la 9.20 seara. Taxa pentru clasa a treia la trenurile accelerate este următoarea: 1—30 kilometri 1.50 cor; 31—40 km. 2.10; 90—100 km. 5.40; 191—200 km. 11; 491—500 km. 18.40; 791—800 km. 20.80; 991—1000 km. 31.80 coroane. Călătorii clasei a treia nu pot să ocupe loc într-o clasă de mai sus nici în cazul, când în clasa a treia n'ar mai fi loc liber, și nu pot intra nici în vagonul restaurant al trenului accelerat.

Concert în Sibiu. Astăzi, Luni, se ține concertul anunțat al baritonului liric Ionel Crișan, în sala dela restaurantul *Unicum*. Începutul la orele 8 seara precis.

Serbări în Moscova. Pe câmpia dela Codinsoce, de lângă Moscova, s'a ținut o strălucită paradă militară, la care au luat parte 80 de mii de soldați. Au asistat: țarul și țarevna, mari duci și marile ducese, și un număr însemnat de funcționari distinși. După revista militară au fost ospătați toți aceia, ai căror moși și strămoși au participat la expediția memorabilă din 1812.

Cea dintâi cale ferată în Tripolis. Din Roma se știe, că zilele acestea s'a deschis calea ferată dela Tripolis până la Zarzur. Linia va servi deodată numai pentru scopuri militare. — Italianii au început să facă și alte clădiri în Tripolis. Au ridicat un palat pentru guvernatorul provinciei, iar în zilele din urmă s'a pus peștră fundamentală pentru construirea unei mari casarme și a unui casin militar în Tripolis.

Concediu de eamnă pentru funcționari. Banca imperiului german a hotărât să introducă concedii de eamnă pentru funcționarii săi. Va acorda funcționarilor, cari își cer concedia în timpul dintre 15 Septembrie și 1 Mai, cu câteva zile mai mult decât în concediul de vară. O asemenea dispoziție există și la poștele din Germania. Ținta ce se urmărește, este ca funcționarii să nu-și ceară concediu cu grămadă în lunile de vară.

Serbări în Supurul de sus. Senatul bisericii gr.-cat. române din *Supurul de sus*, invitat la serbările de sfășiere a iericii nou zidite. Astfel sfășirile se va îndeplini prin Preasfinția Sa Dr. Vasiliu Hossu, episcop al diecesei de Gherla, la 29 Septembrie n. 1912.

Teatru român în Sibiu. Reuniune meseriașilor români sibiieni va împărți, o în cei 13 ani din urmă, și în anul acest daruri de Crăciun între săracii noștri. În scopul înnălțării venetilor pentru daruri, la Reuniune se urmează cu mult zel probele pentru o reprezentare teatrală, ce se va da în timpul congresului național bisericesc, ce se întrunește în Sibiu pe la mijlocul lunii Octombrie, și al cărei venit să va folosi la procurarea darurilor. În studiu este piesa „Pentru ochii lumii“ de Labiche, localizată de Gil, „Văduțul mamei“, de I. Lupeșcu, soasă acum în tipar în editura Reuniunii amintite. Rolurile principale sunt susținute de cei mai probați diletanți, bine cunoscuți dela reprezentările date de Reuniune.

Operă nouă. Celebrul cântăreț rusesc *Șaliapin* împreună cu scriitorul Maxim Gorki au compus o operă sub titlul *Ivan Sasunin*. Acțiunea operii se petrece în mediul obișnuit al lucrărilor lui Gorki. Libretul este gata, iar *Șaliapin* va termina în curând partea muzicală a operei.

Abonați de probă de acum până la anul nou revista literară ilustrată *Cosinzeana*, singura revistă la noi în Ardeal, care e întocmită anume pentru familii și apare regulat în fiecare săptămână, aducând ilustrații interesante și bucoști literare alese. Abonamentul pentru numerii de probă până la sfârșitul anului curent e numai 2 cor. Administrația în Orăștie (Szászváros).

Teatru sibiian. Ieri, Duminecă, s'au repetat operele cunoscute din stagiunea precedentă. Repertoriul acestei săptămâni este următorul: Luni, *Gil-Baba*, părintele rozelor, operetă romantică. Marți *Manevrele de toamnă*, operetă. Miercuri *Chiri*, comedie nouă. Joi, *Drotarul*, opera cunoscută a lui Lehar. Vineri, *Doamna de neam*, comedie, întâia oară. Sămbătă, *Mica prietenă*, operetă nouă. Începutul la orele 7 și jumătate seara.

Cărți și reviste.

Anuarul XV, al Societății pentru fond de teatru român, pe anul 1910—1911. Brașov, 1912. Tip. A. Murășianu: Branists & Comp. Preț 2 cor. — Volumul, de 142 pagini, cuprinde următoarele: Numele membrilor din comitet. Discursuri de deschidere la adunarea generală din Blaj, de Dr. Ioan Miha și Vasile Goldiș Despre problema teatrului, conferință de Dr. Miron E. Cristea. Atal de botez al primei societăți române din Ungaria, de Dr. Val. Braniste. Publicul nostru și teatrul de Dr. Horia Petra-Petrescu. Partea administrativă conține rapoarte, sumare, plan de acțiune și statutele societății. Comitetele filiale. Lista membrilor. Orașele în care s'au ținut adunări generale ale Societății pentru fond de teatru român.

Vatra Școlară, revistă pedagogică, nr. 7, din Septembrie 1911, cuprinde: Ni se cer jertfe. Examenale în școala populară de Ioan Pavel. Ordinea în școală, de Izidor Dopp. O excursiune în munții Brașovului, lecție practică de Radu Prișcu. Monografia școlii din Banișca-Bioan, de N. Bember. Informațiuni. Bibliografie. — Redacția și administrația: Sibiu, Piața Hermann, nr. 4 a. Abonamentul pe an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor. Redactor al revistei: Dr. Vasile Stan, profesor seminarial.

Șezătoarea Săteanului, anul XIV, nr. 7—8 din 1912 cuprinde: Serbările Lgei Culturale, de Redacția. Din călătorii cooperative, de G. Damitrescu Bambergești. Cantece, de Victor Eftimiu. Păreri și discuții, de Dim. dela Zăletin. Visul, de Veturu. Chestiunea alcoolismului în România, de Dr. C. Popescu. Cronica economică, de Vasile Sadoveanu. Cântecul priveghetorii, de I. Sân-Giorgiu. Căpătăielile sociale, de Gh. C. Costescu Rin. O serbare românească, de V. H. Dări de seamă, de Dela Jin. — Redacția: Calea Victoriei 51. Administrația: Pașagiu Roman 14 București.

Antialcoolul, revistă lunară, buletinul lizei naționale de temperanță, nr. 3 și 4 din 1912 cuprinde următoarele: Influența tutunului și alcoolului asupra organismului și în special asupra sistemului nervos, de Dr. G. Marinescu. Tolstoi și alcoolismul. August Strindberg despre alcool. Ce putem face pentru alinăul bunilor Templieri. Victimele alcoolului, de Tr. Stoienescu. Intâilul congres al uniunii tinerimii abstinente sârbe. Isprăvile beției. Conducătorii mișcării tinerimii. Întemeierea de societăți antialcoolice. Abonamentul 3 lei pe an. Red. și adm: La Institutul Medicolegal București.

Nr. 95/1912.

(326) 1—3

Anunț de licitațiune.

În senzul ordinului Prea V. Consistoriu dto 4 August 1912 Nr. 9437 Epit. se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere **renovarea bisericii gr. ort. rom. din Nevoș,** protopresbiteratul Devei.

Licitațiunea se va ținea **Duminecă în 9/22 Septembrie a. c.** la 3 ore după amiază în cancelaria oficiului parohial din loc.

Prețul de strigare este 1000 coroane.

După această sumă are să depună vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Preliminarul și condițiile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial înainte de licitațiune.

Reflectanții nu au dreptul a pretinde nici un fel de spese ori diurne pentru câștigarea informațiilor, precum nici pentru participarea la licitațiune.

Licitațiunea e verbală însă oferte închise provăzute cu vadiul corespunzător și cu declarația oferentului că cunoaște condițiile și să supune lor se primească până la începerea licitațiunii, cari sunt a se da la mâna prezidentului comitetului parohial.

Se notează că lucrările pentru renovarea bisericii sunt a se pune în curgere îndată după licitațiune.

Din ședința com. parohial ținută în Nevoș la 24 Maiu 1912.

Ioan Șinca
par., preșident.

E. Șinca
notar ad. hoc.

Vidi:

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 414/1912.

(314) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de parohi mai jos însemnate din tractul **Deva** se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”

1. **Corteșul de sus**, parohie de clasa II. Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat.

2. **Suligete**, parohie de clasa a III-a. Emolumentele asemenea sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat.

Petenții au a-și așterne rugărilor. de concurs instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiterat subsemnat, și cu prealabila încunoștiințare a acestuia să se prezinte în vreo Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta și cuvânta, respective celebra.

Deva, la 9 August 1912.

Oficiul protopresbiterat gr. ort. Deva în conțelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 389/1912.

(300) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Acmariu** (cl. II.) se descrie concurs cu termen de 30 zile dela această primă publicare.

Venitele cu întregirea prescrișă dela stat, sunt conform datelor din coala B.

Cereri de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu, în termenul susindicat, în care timp concurenții pe lângă observarea prescrișelor reglementare se vor prezenta în o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta și predica resp. celebra.

Alba-Iulia, 13 August 1912.

Of. protopresbiterat rom. ort. al tractului Alba Iuliei în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 303/1912.

(315) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de cl. a II-a **Bărești** cu filia **Săcel** din tractul Hațegului, se publică concurs cu termen de 30 zile*) dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fașionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cereri de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul deschis, iar concurenții pre lângă prealabila încunoștiințare a subsemnatului să se prezinte în parohia materă și în filie spre a cânta, predica ori celebra.

Hațeg, la 10/23 August 1912.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter

*) În Nrul 91 din eroare s'a publicat termenul de 15 zile.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian,

Nr. 101/1912.

(313) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr.-ort. din **Tău**, tractul Mercurea, devenit vacant se descrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”

Emolumentele sunt: 800 cor., din cari 600 cor. repartite de susținătorii școlii, 200 cor. dela biserică și s'au mai cerut 200 cor. dela Consistor. Cuartir și grădină.

Învățătorul e îndatorat în Dumineci și sărbători a conduce copiii la biserică, cântând cu ei la sf. liturgie.

Concurenții își vor înainta cererile instruite în regulă la oficiul protopopesc din Mercurea având a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare înainte de alegerea poporului în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Tău, la 14 August 1912.

Oficiul parohial gr.-or.

Patriciu Marcu
paroh prez. com. par.

Nr. 720/1912.

Văzut:

Avr. S. Pecurariu
protopop.

Nr. 515/1912.

(320) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala noastră confesională din **Poiana porcului** (Lăpospatak), din protopresbiteratul Cetatea de peatră, pe baza deciziei Prea Venerabilului Consistor arhidiecezan, de datul 16 August a. c. Nr. 9747 școl. se publică concurs nou din oficiu cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 300 cor. repartite dela popor; 258 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan, 42 cor. prețul lemnelor de foc; 400 cor. ajutor dela stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir și grădină în natură.

Alesul se îndatorează fără remunerație specială a conduce elevii la biserică în Dumineci și sărbători, a forma cu ei cor bisericesc, a cânta cu ei la sf. liturgie și a-i instrui în grădinarit.

Reflectanții la acest post au a-și înainta rugărilor concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul deschis și a se prezenta în comună și biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Lăpușul unguresc la 24 August 1912.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al tractului Cetatea de peatră.

Andrei Ludu
adm. protopop.

Nr. 387/1912 prot.

(319) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională ort. rom. din **Curciu**, tractul Mediașului, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar anual de 1000 cor. și anume: 600 cor. dela comuna bisericăscă din repartitie și 400 cor. se vor cere dela stat pe baza documentelor celui ales.

Cvivevenalele cu excepția celui prim, care se va solvi dela comuna bisericăscă se vor cere dela stat.

Cvartir și grădină în natură.

Cereri de concurs instruite conform normelor în vigoare să se trimită subsemnatului oficiu în termenul deschis, îndatorat fiind cel ales a conduce la biserică copiii în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei sf. liturgie, iar la trebuință a cânta și la utrenie cu tinerimea adultă, a forma cor fără altă remunerație și a se prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Mediaș, în 23 August 1912.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Dentist
Virgil Muntean

Sibiu, Strada Măcelarilor,
în față cu Tipografia și Librăria arhidiecezană, intrarea prin strada **Quer Nr. 22.**

(126) 22—

Nr. 514/1912.

(316) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Bucium Muntari** cl. III, protopresbiteratul Abrudului conform ordinului on. Consistor Nr. 8299 bis. se descrie concurs nou cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fașionate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Concurenții își vor trimite cererile de concurs instruite conform normelor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul deschis și se vor prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare la sfânta biserică spre a cânta și cuvânta.

Abrud, 21 August 1912.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 429/1912.

(323) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră din **Ighiel** se descrie concurs cu termen de 15 zile dela această primă publicare.

Salarul: 600 cor., cvartir și grădină dela comuna bisericăscă, restul prin întregirea dela stat ce se va cere pe baza documentelor celui ales.

Învățătorul ales va fi dator a instrui elevii în cântările bisericești și a cânta cu ei în Dumineci și sărbători în biserică.

Cereri de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, recomandându-se candidaților a se prezenta în comună spre a se face cunoscuți poporului.

Alba-Iulia, în 28 August 1912.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al tractului Albei-Iuliei în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 521/1912.

(325) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci din comunele bisericești jos însemnate din protopresbiteratul Cetatea-de-peatră, la ordinul P. Ven. Consistoriu arhidiecezan Nr. 10148 școl., se publică concurs nou cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Costeni** cu salar de: 300 cor. dela comuna bisericăscă; 700 cor. ajutor dela stat care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir corespunzător în natură și 20 cor. relut de grădină. Cvivevenalele se cere dela stat.

2. **Curtuișul mic** cu salar de 200 cor. dela comuna bisericăscă; 100 cor. ajutor dela P. V. Consistor arhidiecezan, 700 cor. ajutor dela stat, care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir în edificiul școlii, grădină în mărime de 909 st. □ și lemnele de foc necesare.

Cvivevenalele se vor cere dela stat.

3. **Vima mare** cu salar de 600 cor. dela comuna bisericăscă, 400 cor. ajutor dela stat care se va cere pe baza documentelor celui ales, cvartir corespunzător și grădină în natură.

Cvivevenalele se vor cere dela stat.

Se notifică, că după aceste comune bisericești au edificii școlare nouă corespunzătoare e speranța de ajutor de stat.

Cereri de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu în termenul susindicat.

Lăpușul unguresc, (Magyarlăpos), 28 August 1912.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al tractului Cetatea de peatră în conțelegere cu comitetul parohial.

Andrei Ludu
adm. prot.

Szám. 3333/1912.

(324) 2—2

Hirdetmény.

Felfüggesztés folytán megüresedett öltörkövizzal áltásra okleveles jegyzőt keresek. Fizetése egyelőre a jegyzői törzsizetésenek 2/3 része.

Személyes bemutatást kívánok. A kérvények nálam beadandok.

Nagydisznod 1912 évi szeptember hó 10.

Főszolgabíró

Instrucțiune

în desemnul croitului și în confecționarea de haine după metoda probată dă ca și până aci

Toni Ehrlich

(317) 3—3

strada Neustift Nr. 9.

Nr. 312/1912.

(322) 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bis. de clasa a III-a **Chitid** din protopresbiteratul Hațegului, se publică din nou concurs din oficiu cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fașionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul deschis și se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Hațeg, la 20 August v. 1912.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 229/1912.

(321) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericăscă de clasa III **Valea-verde**, în protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în ziarul oficios bisericesc.

Venitele sunt cele arătate în coala B. dela statorirea dotărei preoțești din partea statului.

Doritorii de a ocupa acest post să trimită rugărilor lor concursuale în termenul deschis la subscrisul oficiu.

Câmpeni, 21 August 1912.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdul
protopop.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană în Sibiu**

Din carnetul unui dascăl.

Studii și articole

de

Ion Mateiu.

Prețul cor. 150 + porto 20 fil.

Aviz.

☛ Să sprijinim arta română. ☛

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutorul Prea Ven. Consistor din Sibiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în ulei fin, ca: Iconostase, icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile. În timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Băciu,

pictor bisericesc.

(Agârbiciu—Sz. Egerbegy.)

„BIBLIOTECA ȘAGUNA”

REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAȘ, SĂLIȘTE**

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, în Sibiu**

Nr. 1.

Însemnătatea bisericii

Nr. 2.

Despre pocăință

Nr. 3.

La ziua sf. Andrei

Nr. 4—5.

Temeliile traiului nostru

de

Dr. I. Lupaș.

Prețul la 10 fil. + porto 5 fil.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.